

Parlamentul
Republicii Moldova

AMP 01/nr. 02-123

18. 10. 2021

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului adoptat prin Legea nr.797/1996, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014

Anexă:

1. Proiectul de lege – 2 file;
2. Nota informativă – 8 file.

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	301
"ds" _____	10 _____ 2021
Ora _____	

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

ANGELA MUNTEANU-POJOGA

Mistru Marcela Mistra
Sinehenco Eugenia

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA
L E G E
pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova
nr.152 din 17.07.2014

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Codul educației nr. 152/2014, publicat la 24.10.2014 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr. 319-324 art. 634, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

Articolul 3.Noțiuni principale

-după definiția noțiunii „alternative educaționale” se completează cu următoarele definiții:

“ Bullying- este o formă de agresivitate care se manifestă în relațiile dintre copii și se referă la acele comportamente prin care un copil sau un grup de copii rănește, dăunează, provoacă suferință, neputință, aduce prejudicii demnității personale în mod intenționat și repetat pentru a obține beneficii sociale : statut, putere, influență în grupul de semeni, prestigiu, popularitate în condițiile în care între copilul/grupul care rănește și copilul rănit există un dezechilibru de putere. Acest tip de agresivitate se desfășoară în relațiile dintre frați, în unitățile de învățământ și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale;

(*Bullying fizic, Bullying verbal, Bullying emoțional/relațional, Bullying sexual, Bullying cibernetic*)

Articolul 7.Principiile fundamentale ale educației

-litera h) după cuvântul egalității, se completează cu următorul text „și nediscriminării”

-se introduce o nouă literă cu următorul conținut:” r)principiul nonviolentei”

Articolul 157, se completează cu următorul conținut:

„f) - în termen de 12 luni de zile de la intrarea în vigoare a acestor modificări va elabora și prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu aceasta.

„g) -va aduce actele sale normative în concordanță cu modificările actuale și va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a acestuia.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

**Notă informativă
pentru modificarea Codului educației al
Republicii Moldova nr.152 din 17.07.2014**

1. Denumirea autorului proiectului

Angela Munteanu-Pojoga

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

În Republica Moldova 86,8% din totalul elevi - lor claselor a VI-a – XII-a sunt afectați de bullying. Influența bullying-ului asupra elevilor este diferită: unii dintre elevi devin victime ale bullying-ului, alții agresori sau martori. O parte dintre elevi nu se încadrează doar într-un singur grup din cele nominalizate mai sus, ei fiind, uneori, victime, alteleori, martori ai situațiilor de bullying, în unele cazuri, agresori.

Practic, fiecare al 3-lea adolescent, participant la ultimul studiu realizat de UNICEF, în diferite situații, a fost și victimă, și martor, și agresor (34,3%). Această categorie de adolescenți este mai frecventă în mun. Chișinău. Fiecare al 4-lea elev (26,2%) este victimă a bullying-ului și a asistat la situații de bullying asupra altor copii. Situațiile date sunt mai frecvente în rândul fetelor și al elevilor din clasele gimnaziale. Ponderea elevilor, care se află doar într-o singură ipostază, în cazurile de bullying, este redusă: 11,0% sunt doar martori, 8,5% sunt doar victime și 0,9% doar agresori.

Consecințele bullying-ului sunt multiple. Una dintre primele consecințe ale bullying-ului este lipsa dorinței de a merge la școală. 31,2% dintre elevi au menționat lipsa dorinței de a merge la școală, din cauza colegilor, cel puțin, o singură dată, pe parcursul anului precedent. Situația dată a fost, frecvent, întâlnită în cazul victimelor – 39,3%, agresorilor – 37,6% și martorilor – 35,6%.

Fiecare a 4-a victimă și fiecare al 4-lea agresor al bullying-ului nu a dorit să meargă la școală, din cauza colegilor, de mai multe ori, pe parcursul anului precedent.

Datele indică că 4 din 10 elevi, pe parcursul anului 2019 , au simulat o boală sau s-au prefăcut bolnavi pentru a nu merge la școală. Astfel de situații au fost mai frecvente în rândul agresorilor, victimelor și martorilor bullying-ului .

Cel mai îngrijorător este faptul că aproape 1 din 4 elevi au menționat că a avut situații când și-ar fi dorit să nu mai trăiască, din cauza unor lucruri care s-au întâmplat la școală sau pe Internet. Atât victimele, cât și agresorii bullying-ului sunt afectați, întrucât 3 din 10 victime și 3 din 10 agresori au avut gânduri suicidale, cel puțin, o singură dată.

Specialiștii au semnalat complexitatea consecințelor bullying-ului asupra celor trei categorii de actori (agresori, victime, martori), dar și faptul că există consecințe pe termen scurt și pe termen lung.

Consecințele pe termen scurt: scăderea motivației pentru a studia, absenteismul școlar, abandonul școlar, apariția situațiilor de depresie, plecarea din instituția de învățământ. Consecințele pe termen lung: preluarea comportamentelor agresive, formarea comportamentelor deviante, apariția unor probleme de sănătate mintală, în cazuri speciale, pot apărea tentative de suicid.

Prin modificarea:

Articolul 3.Noțiuni principale

-după definiția noțiunii „alternative educaționale” se completează cu următoarea definiție:

” Bullying- este o formă de agresivitate care se manifestă în relațiile dintre copii și se referă la acele comportamente prin care un copil sau

un grup de copii rănește, dăunează, provoacă suferință, neputință, aduce prejudicii demnității personale în mod intenționat și repetat pentru a obține beneficii sociale : statut, putere, influență în grupul de semeni, prestigiu, popularitate în condițiile în care între copilul/grupul care rănește și copilul rănit există un dezechilibru de putere. Acest tip de agresivitate se desfășoară în relațiile dintre frați, în unitățile de învățământ și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale;(*Bullying* fizic, *Bullying* verbal, *Bullying* emoțional/relațional, *Bullying* sexual, *Bullying* cibernetic)

Prin această modificare fenomenul de bullying , atât de prezent în societatea noastră va fi reglementat și recunoscut ca o formă de violență psihologică care implică un dezechilibru de putere și are drept consecință crearea unei situații de intimidare , ostile, umilitoare. Este necesară o delimitare clară dintre violență școlară și a bullying în actele normative „nu am găsit nici într-un act reglementator, care este diferența dintre violență și bullying”.

Articolul 7.Principiile fundamentale ale educației

-litera h) după cuvântul egalității, se completează cu următorul text „și nediscriminării”

se introduce o nouă literă cu următorul conținut:” r)principiul nonviolentei”

Termenul bullying s-ar traduce prin intimidare , dar nu se rezumă doar la asta, pornește de la simpla necăjire, etichetare, batjocură, răspândire de zvonuri până la violență fizică. Comportamentul de bullying se face simțit mai ales atunci când există diferențe de ordin economic, rasial,

cultural, de vârstă etc., iar copii îl învață de la adulți, copii mai mari, televizor.

De cele mai multe ori, victimele agresorilor sunt elevii care au următoarele caracteristici:

- supraponderali sau subponderali,
- au abilități sociale scăzute,
- au puțini prieteni sau nu au prieteni,
- sunt săraci sau bogați,
- au religie sau rasă diferită,
- sunt scunzi sau prea înalți,
- au slabe abilități sportive,
- sunt inteligenți, talentați,
- au dizabilități fizice,
- sunt persoane noi din grup,
- au părinți divorțați sau
- sunt pur și simplu „diferiți” de ceilalți

Acest fenomen vizează aspecte clare de discriminare și excludere socială care pot fi legate de apartenența la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau o categorie defavorizată.

În Republica Moldova, în ultimii ani, s-au realizat mai multe acțiuni în vederea dezvoltării unui sistem de servicii pentru prevenirea și combaterea violenței care, actualmente, are nevoie de ajustări, reieșind din noile realități sociale.

Punctele forte ale sistemului existent includ:

- (i) cadrul normativ orientat spre prevenirea și combaterea violenței (Strategia pentru Protecția Copilului 2014-2020 și Planul de Acțiuni al acesteia, Mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor-victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului,
- (ii) Legea 140 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, Procedura de

- organizare și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului),
- (iii) Mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului, dar și pe educația parentală (Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale);
 - (iv) servicii specializate pentru copiii-victime ale violenței, inclusiv Telefonul Copilului;
 - (v) prezența ghidurilor metodologice privind prevenirea violenței în instituția de învățământ, pentru specialiștii din sistemul de educație;
 - (vi) programe de informare privind prevenirea violenței, dezvoltarea unor platforme de informare în mediul online, elaborate cu suportul organizațiilor societății civile (însă nu toți le cunosc);
 - (vii) instruirile specialiștilor: coordonatori ANET, psihologi școlari, cadre didactice etc.;
 - (viii) prezența psihologilor școlari în instituțiile cu număr mare de elevi. Spre exemplu, în mun. Chișinău, toate instituțiile de învățământ au în statele de funcție psihologi, însă începând cu anul de învățământ 2020–2021, urma să se introducă această unitate și în instituțiile preșcolare;
 - (ix) Hotărârea Guvernului nr. 434 din 10.06.2014 privind aprobarea Strategiei pentru protecția copilului pentru anii 2014–2020.
 - (x) Hotărârea Guvernului nr. 835 din 04.07.2016 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru anii 2016–2020 privind

implementarea Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020

- (xi) Hotărârea Guvernului nr. 270 din 08.04.2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului.
- (xii) Legea 140 din 14.06.2013.
- (xiii) Ordinul nr. 77 al Ministerului Educației din 22.02.2013.
- (xiv) Hotărârea Guvernului nr. 143 din 12.02.2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului.
- (xv) Hotărârea Guvernului nr. 1106 din 03.10.2016 cu privire la aprobarea Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016–2022.
- (xvi) implicarea organizațiilor societății civile în prevenirea și combaterea fenomenului de violență și bullying (CNPAC, CIDDC, Terres de Homes, CSPT etc.);
- (xvii) elaborarea unor măsuri, activități, instruiți, în cadrul instituțiilor de învățământ la tema violenței școlare și a bullying-ului etc.

Cu toate acestea astăzi se atestă o insuficiență a psihologilor școlari (circa 400 de psihologi). La nivel de raioane, situația e diferită, de la 1–3, maximum 11–12 psihologi.

Insuficiența serviciilor specializate pentru copiii-victime și agresori ai abuzului, (practic, acestea lipsesc în raioanele Republicii Moldova, fiind prezente doar în mun. Chișinău);

Necunoașterea particularităților bullying-ului de o bună parte dintre cadrele didactice, medici, asistenți sociali etc.

În aceste condiții completarea

Articolul 157, cu următorul conținut:

„f) - în termen de 12 luni de zile de la intrarea în vigoare a acestor modificări va elabora și prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu aceasta.

„g) -va aduce actele sale normative în concordanță cu modificările actuale și va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a acestuia”, va urgenta procesul de implementare în practică a acestor măsuri.

Toate cadrele didactice vor fi informate cum se manifestă bullying-ul, cum se depistează și cum trebuie să acționeze, care sunt metodele de prevenire. Nu pot fi omiși din procesul de instruire nici angajații auxiliari. Instruirea cadrelor didactice care predau disciplina “Dezvoltare personală”, unde copiii trebuie să fie învățați să comunice, să-și gestioneze emoțiile, conflictele etc.

Este necesară o intervenție complexă, sistematică și strategică, la nivelul fiecărei instituții de învățământ, pentru că bullying-ul este un fenomen de grup și cere acțiuni, la nivel individual (victimă, agresor), de grup (martori), de implicare a adulților (părinți, diriginți, cadre didactice, specialiști).

Astfel, intervenția trebuie să cuprindă câteva direcții:

1. Declararea zero toleranță la violența școlară, inclusiv, la bullying și dezvoltarea Politicii de Protecție a Copilului și a unor practici instituționale de prevenire și combatere a abuzului. Politica de

Protecție trebuie să cuprindă atât regulile de comunicare între cadrele didactice și elevi, cât și reguli de comunicare elev-elev .Pentru că avem în Politica de Protecție reguli de comunicare a profesorului cu elevul, avem un cod de conduită a profesorului, în relație cu elevii, dar nu avem aspectul acesta de reglementare a comunicării și relaționării dintre elevi .

2. Informarea elevilor, a cadrelor didactice, a personalului auxiliar și a părinților despre particularitățile acestui fenomen și conștientizarea consecințelor.

3. Abilitarea actorilor din instituția de învățământ de a conlucra, pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen. Stabilirea unor reguli clare de intervenție, înțelegerea particularităților intervenției în instituția de învățământ, informarea despre serviciile externe existente și referirea, în cazurile necesare.

4. Abilitarea părinților de a dezvolta reziliența emoțională la copii.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul este în concordanță cu armonizarea legislației naționale la cea a Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Art. I. – Codul Educației, publicat la 24.10.2014 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr. 319-324 art. 634, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

Articolul 3.Noțiuni principale

-După definiția noțiunii „alternative educaționale” se completează cu următoarele definiții:

“ Bullying- este o formă de agresivitate care se manifestă în relațiile dintre copii și se referă la acele comportamente prin care un copil sau un grup de copii rănește, dăunează, provoacă suferință, neputință, aduce prejudicii demnității personale în mod intenționat și repetat pentru a obține beneficii sociale : statut, putere, influență în grupul de semeni, prestigiu, popularitate în condițiile în care între copilul/grupul care rănește și copilul rănit există un dezechilibru de putere. Acest tip de agresivitate se desfășoară în relațiile dintre frați, în unitățile de învățământ și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale; (*Bullying* fizic, *Bullying* verbal, *Bullying* emoțional/relațional, *Bullying* sexual, *Bullying* cibernetic)

Articolul 7.Principiile fundamentale ale educației

-litera h) după cuvântul egalității, se completează cu următorul text „și nediscriminării”

-se introduce o nouă literă cu următorul conținut:” r)principiul nonviolentei”

Articolul 157, se completează cu următorul conținut:

„f) - în termen de 12 luni de zile de la intrarea în vigoare a acestor modificări va elabora și prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu aceasta.

„g) -va aduce actele sale normative în concordanță cu modificările actuale și va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a acestuia.”

5. Fundamentarea economico-financiară
Implementarea proiectului nu are nici un impact asupra bugetului de stat și nu necesită cheltuieli suplimentare din bugetul de stat.
6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare
Prezentul proiect de act normativ nu contravine legislației Uniunii Europene.
7. Avizarea și consultarea publică a proiectului
Proiectul urmează a fi avizat de către următoarele instituții publice: 1. Ministerul Educației și Cercetării;
8. Constatările expertizei anticorupție
Compartimentul respectiv nu necesită efectuarea expertizei anticorupție.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Proiectul nu transpune legislația Uniunii Europene și nu necesită a fi avizat de Centrul de Armonizare a Legislației.
10. Constatările expertizei juridice
Compartimentul respectiv va fi completat în urma efectuării expertizei juridice.
11. Constatările altor expertize

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Angela Munteanu-Pojoga

